

תכנית "עולם הערבים והאסלאם" להשכלה כללית

כתבו: סיגלית שושן, עידית בר ושי דרורי

רציונל:

חוזר מנכ"ל תשע"ד / 7 (ב), אדר תשע"ד, מרץ 2014 קובע כי החל משנת הלימודים תשע"ה תחול בחטיבה העליונה חובת למידה של ארבעה מקצועות להשכלה כללית בהיקף של 30 שעות כל אחד. מקצועות אלה יוערכו בהערכה פנימית.

התכנית להשכלה כללית "עולם הערבים והאסלאם" מיועדת לתלמידי החטיבה העליונה בבית הספר העברי. היא נחלקת לשתי תכניות בנות 30 שעות כל אחת, היכולות להילמד בנפרד, אך גם משלימות זו את זו.

שתי התכניות עוסקות במדינות ערב ללא צורך בידיעת השפה הערבית. המדינות הנלמדות הן מדינות השוכנות בסמוך למדינת ישראל, אשר רוב תושביהן ערבים מבחינת מוצאם האתני והשפה הערבית היא שפתן הרשמית (למעט איראן).

התכנית הראשונה עוסקת בשלוש מדינות חשובות הגובלות בישראל: סוריה, לבנון וירדן. התכנית השנייה עוסקת בשלוש מדינות בעלות השפעה רבה על העולם בכלל ועל ישראל בפרט והן: איראן, סעודיה ומצרים. שתי התכניות פותחות צוהר לאירועים בעלי משמעות לאזור המזרח התיכון, לאקטואליה ולסוגיות הרלוונטיות לחיינו כאזרחים במדינת ישראל.

בכל אחת מן התכניות יש הצעה למספר נושאים. המורים יבחרו מבין הנושאים המוצעים את אלה שבהם הם רוצים להעמיק ולהעשיר את התלמידים.

מטרות כלליות:

מטרת התכנית היא לחשוף את התלמיד הישראלי למורכבות של המרחב המזרח תיכוני ולמושגי יסוד ולתהליכים שמן הראוי שכל אזרח ישראלי יכיר אותם. מטרתה לערוך ללומדים היכרות עם המדינות הסובבות אותנו, התהפוכות הפוליטיות והחברתיות שהן עוברות והשפעתן על מציאות החיים במדינת ישראל. התכנית מזמנת למידה חווייתית של תכנים משמעותיים, רלוונטיים ואקטואליים לחיי התלמידים. היא פותחת פתח להכרת התרבות הערבית ודת האסלאם, מעוררת מוטיבציה להמשיך ולהעמיק בתחום דעת זה ולהכיר את תרבותו ואורח חייו של האחר והשונה.

א. תכנית להשכלה כללית ב"עולם הערבים והאסלאם": סוריה, לבנון וירדן

30 שעות:

נושאי הלימוד:

- **סוריה:** מבוא למדינה, המשטר בסוריה של בשאר אל אסד, העדה העלווית, סוגיית הגרעין, סוגיית רמת הגולן (מלחמת יום כיפור), סוגיית המים, ניסיון להסדר שלום, מלחמת האזרחים, יהודי סוריה, המעורבות בלבנון, אקטואליה.
- **לבנון:** מבוא למדינה, העדות בלבנון (והאמנה הלאומית), מלחמת האזרחים, היהודים בלבנון, התחזקות העדה השיעית, חזבאללה, מלחמת שלום הגליל (אש"פ) ומלחמת לבנון השנייה, אקטואליה.
- **ירדן:** מבוא למדינה, משפחת המלוכה ההאשמית, מלחמת ששת הימים וסוגיית ירושלים, הסכם השלום עם ישראל, אקטואליה.

ב. תכנית להשכלה כללית ב"עולם הערבים והאסלאם": איראן, סעודיה ומצרים

30 שעות:

נושאי הלימוד:

- **איראן:** מבוא למדינה, המהפכה האיראנית וייצוא המהפכה (משטר האייתולות), מלחמת איראן-עיראק, סוגיית הגרעין, יהודי איראן, אקטואליה.
- **סעודיה:** מבוא למדינה, מעמד המלוכה, מעמד הנשים, העלייה לרגל (כיום), סוגיית הנפט, אקטואליה.
- **מצרים:** מבוא למדינה, הפיכת הקצינים החופשיים, מלחמות ישראל-מצרים והסכם השלום עם ישראל, האחים המוסלמים, מהפכת 25 בינואר (2011) והשלכותיה, אקטואליה.

דרכי הערכה מומלצות:

התכנית להשכלה כללית ב"עולם הערבים והאסלאם" תוערך בהערכה פנימית.

להלן הצעות למספר כלי הערכה:

- עריכת מצגת שסוקרת תחום מסוים במדינה. במצגת יהיו תמונות, שירים, קריקטורות ועוד. נושאים למצגות לדוגמה: "עשרה דברים שחשוב לדעת על סוריה", "המים במזרח התיכון", "המהפכה ברשתות החברתיות במצרים", "שירי המהפכה במצרים", תיירות באחת ממדינות ערב ועוד.

- ניתוח מעמיק של מאמר או ידיעה חדשותית אודות אחת המדינות, הכולל גם סקירה היסטורית.
- הרצאה על אחת מהמדינות הנלמדות.
- יצירת סרטון על אחת ממדינות האזור: עריכה מתוך כתבות וסרטוני יו-טיוב.
- פרזנטציה – ניתוח ספר קריאה בנושא הנלמד – לדוגמה: מגילת זכויות הירח מאת רון לשם, "לא בלי בתי"... – כולל ציטוטים.
- פרזנטציה – ניתוח סרט בנושא הנלמד, תוך כדי הקרנת חלקים ממנו: ארגו, פרספוליס (איראן), ואלס עם בשיר, בופור (לבנון), הכלה הסורית (סוריה) ועוד.
- פרויקט קבוצתי: צילום אילוסטרציה של תלמידים אשר יוצאים למסע החג' בסעודיה, כתיבת יומן המתעד ביקור במדינה ערבית ועוד.
- ראיון עם קרוב משפחה (ואפילו הבאתו לכיתה) על חייו באחת ממדינות ערב וסיפור עלייתו ארצה.